

PROGRAMOVÉ A PREDPISOVÉ MOŽNOSTI ZNIŽOVANIA SPOTREBY ENERGIE V BUDOVÁCH

Anton Novotný
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
Špitálska 8
816 44 Bratislava
Tel.: +421 2 59364 258
Fax: +421 2 59364 297
E-mail: pleskova@build.gov.sk

Budovy sú potenciálnym zdrojom možností znižovania spotreby energie v nevýrobnej sfére. Riešenie znižovania spotreby energie v budovách je preto predmetom koncepcií a programov, ale aj technických predpisov, ktoré vytvárajú realizačné predpoklady dosiahnutia plánovaných cieľov znižovania spotreby energie. Tento moment je premietnutý do návrhu Programu znižovania energetickej efektívnosti a využitia alternatívnych zdrojov, schválený vládou SR uznesením č. 1055/1999 a aj keď nechýbajú konkrétne podporné prvky, ktoré by tento program napĺňali, výraznejšie prínosy sú limitované dostupnými finančnými zdrojmi.

Ďalšie programové riešenie je vyjadrené v Koncepcii obnovy budov s dôrazom na bytový fond, schválenej uznesením vlády SR č- 1088 z 8. decembra 2000. Táto koncepcia iniciuje presadenie právnych a technických riešení, vrátane ekonomických nástrojov.

Koncepcia obnovy predpokladá zmeniť súčasný fyzický stav budov na výrazné predĺženie životnosti cestou modernizačných technických opatrení na štandardnú úroveň súčasnosti. Cez tepelnú ochranu budov a technické zariadenia budov je aj významným zdrojov úspor energie v nevýrobnej sfére. U bytových budov sú stanovené 3 programové kroky a právny predpis o Štátnom bytovom fonde spolu s dotáciami podporujúce rozvojové programy bývania vytvárajú nástrojové predpoklady pre realizáciu týchto postupových krokov.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR pre realizáciu tohto prvého postupového kroku zaradilo do programov podpory rozvoja bývania "Program poskytovania dotácií na odstraňovanie systémových porúch bytových domov", ktorý schválila vláda SR uznesením č. 665/2000. Pravidlá pre poskytovanie dotácií na tento program boli stanovené v novelizovanej Smernici MVRR SR č. 3/2000. V týchto pravidlách sú definované druhy systémových porúch a stavebné sústavy, v ktorých sa prejavujú. Výška dotácie je pre systémové poruchy limitovaná jednak na 350

Sk/m² podlahovej plochy, ale nesmie prekročiť 50 % celkových obstarávacích nákladov na odstránenie systémovej poruchy, s tým, že odborný posudok vymedzí nevyhnutný rozsah úpravy a ten nesmie byť finančne prekročený.

Je možno odporúčať, aby okrem odstránenia systémovej poruchy sa uskutočnila tepelná ochrana budov obvodového plášťa a súčasne i zmena stavby. V takom prípade sa v kombinácii s dotáciou na systémove poruchy dajú využiť veľmi výhodné úvery cez program obnovy budov v Štátnom fonde rozvoja bývania.

Programové riešenie ďalších dvoch postupových krokov uvažuje s možnosťami úverovania cez ŠFRB. Podľa zákona Národnej rady SR č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení zákona č. 1/1997 Z.z., zákona č. 76/2000 Z.z. sú v § 5 pod účelmi podpory pre obnovu bytového domu vedené pod písmenami

- d) tepelná ochrana bytového domu a rodinného domu
- e) zmena dokončenej stavby bytového domu a rodinného domu
- f) odstránenie statických nedostatkov bytového fondu.

Pri prvej novelizácii Nariadenia vlády SR č. 137/2000 Z.z. o programoch rozvoja bývania bol v § 2 programoch rozvoja bývania doplnený pod písm. c) program obnovy bytového domu (ďalej len "program obnovy").

Ďalšia príslušná novela nariadenia vlády SR č. 137/2000 Z.z. o programoch bývania vyšla **v čiaske 229 pod. č. Nariadenia vlády SR 587 z 19. 12. 2001**. Nové nariadenie vlády SR mení kritérium veku budov v § 3 ods. 6 z pôvodných 30 rokov **na 20 rokov**. Tým potenciálne cez program obnovy bude prichádzať miesto súčasných 257 tisíc bytov do úvahy ďalších cca 300 tisíc bytov postavených pred rokom 1982 (spolu cca 550 tisíc bytov) postavených v hromadných formách výstavby.

Tento program kombinuje 3 účely podpory, s tým, že v rámci programu sa u jednotlivých účelov predlžuje splatnosť a znižuje výška úveru, pričom podmienkou programového riešenia sa dosiahne úspora tepelnej energie o 20 % oproti pôvodnému stavu.

K týmto podmienkam, ktoré vyplývajú priamo zo zákona o ŠFRB je potrebné dodržať aj podmienky zákona o stavebných výrobkoch a najmä vyhlášky MVRR SR č. 520/2001 Z.z. o skupinách stavebných výrobkov a podrobnostiach preukazovania zhody SR. Podľa prílohy tejto vyhlášky je pre skupinu stavebných výrobkov č. 21 Tepelno-izolačné výrobky a systémy na steny určená podskupina 2103 Vonkajšie

tepelno-izolačné kontaktné systémy, na ktoré platí postup a metóda preukazovania zhody podľa § 6 ods. 1, písm. d), čiže je potrebné získať certifikát preukazovania zhody. Východiskom pre získanie tohto dokladu preukázania zhody je technické osvedčenie, ktoré na žiadosť výrobcu vydá určené osvedčovacie miesto – Technický a skúšobný ústav stavebný Bratislava.

U nebytových budov Konceptia obnovy usmerňuje postup na budovy financované štátom. Zníženie spotreby energetickej náročnosti u týchto budov cez 4 konkrétne kroky vytvárajú predpoklad pre úspory energie od 40 – 60 %. Komplexná realizácia navrhovaných opatrení je potrebná najmä u budov užívaných viac ako 30 rokov.

Predpisové požiadavky sú dané stanovením záväzných sprísnených kritérií spotreby energie pre nové a obnovené budovy, a to úpravou technických špecifikácií a všeobecne záväzného predpisu v súlade s STN a STN EN. Najnovší predpis, revidovaná STN 73 0540, ktorý nadobudne účinnosť 1. 10. 2002, zníži úsporu energie zo 70 – 90 kWh/m² podlahovej plochy na 50 kWh/m² podlahovej plochy.

Kritériá na navrhovanie a posudzovanie stavebných konštrukcií sú formulované ako

- kritérium minimálnych tepelno-izolačných vlastností stavebnej konštrukcie (maximálnej hodnoty súčiniteľa prechodu tepla konštrukcie U),
- kritérium výmeny vzduchu (minimálnej priemernej výmeny vzduchu v miestnosti),
- hygienické centrum (minimálnej teploty vnútorného povrchu),
- energetické kritérium (maximálnej mernej spotreby energie na vykurovanie).

Do vyhlášky o všeobecných požiadavkách vo výstavbe sa navrhuje, aby budova určená na trvalý pobyt ľudí mala zabezpečenú normovými hodnotami požadovanú tepelnú a svetelnú pohodu a hygienické podmienky, čím sa spomínané normové kritériá stávajú záväznými.

Medzi očakávané zmeny slovenských technických a právnych predpisov do budúcnosti budú patriť tie, ktoré preberú pripravované dokumenty Európskej únie. Európska únia v poslednom období prijala dva dokumenty:

- Akčný plán k zlepšeniu energetickej efektívnosti v Európskom spoločenstve v roku 2000,
- návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o energetickej náročnosti budov.

Prvý dokument konštatuje potrebu obnoviť aktívnu podporu energetickej efektívnosti na úrovni Spoločenstva i členských štátov, a to najmä z hľadiska dohovoru o znížení emisií CO uzavretej v Kjóto.

Pokiaľ ide o budovy, predstavujú podľa tohto dokumentu 40 % požiadaviek na energiu EÚ. Preto sektor stavebníctva je hlavným predmetom zlepšovania energetickej efektívnosti. Medzi hlavné aktivity Spoločenstva z tohto hľadiska patrí smernica o tlakových nádobách (92/42/EHS), smernica o stavebných výrobkoch 89/106/EHS a ustanovenia smernice 93/76/EHS (o znižovaní emisií kyslíčnika uhoľnatého) týkajúce sa budov.

2001/C 213 E/15: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o energetickej náročnosti budov

Návrh smernice vychádza z vyššie uvedeného Akčného plánu a požadovaných opatrení v stavebnom priemysle. Smernica stanovuje požiadavky na:

- * spoločnú metodológiu pre výpočet integrovanej energetickej náročnosti budov (zahrňujúcu okrem tepelnej izolácie ďalšie faktory ako sú inštalácie pre vykurovanie a klimatizáciu, obnoviteľné zdroje energie a návrh budovy),
- * uplatňovanie minimálnych regulatívnych požiadaviek na energetickú náročnosť nových budov a na energetickú náročnosť väčších existujúcich podstatne renovovaných budov,
- * energetickú certifikáciu budov, prezentáciu tejto certifikácie a ďalšie informácie,
- * pravidelnú inšpekciu kotlov a systémov ústredného vykurovania budov a posudzovania vykurovacích systémov, ktorých kotle sú staršie ako 15 rokov.

Energetickou náročnosťou budovy je celková energetická efektívnosť budovy vyjadrená jedným alebo niekoľkými numerickými ukazovateľmi vypočítanými s prihliadnutím k izoláciám, charakteristikám inštalácií, návrhu a umiestneniu, výrobe vlastnej energie a k ostatným faktorom, ktoré ovplyvňujú čistú energetickú potrebu.

Certifikát energetickej náročnosti budovy je úradný dokument s výsledkami výpočtu energetickej náročnosti budovy podľa metodológie stanovenej v prílohe k smernici. Energetický certifikát poskytne objektívnu informáciu o energetickej náročnosti budovy pri jej uskutočňovaní, predávaní alebo prenajímaní a tým sprehľadní trh s nemovitosťami a podporí investície do energetických úspor.

Právny predpis odpovedajúci tejto smernici na Slovensku bude potrebné pripraviť najneskôr v rokoch 2003 a 2004.